

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9114,Spotkanie-naukowe-dotyczace-prowadzonych-w-Polsce-ekshumacji-ofiar-represji-z-la.html>
01.03.2026, 07:38

Spotkanie naukowe dotyczące prowadzonych w Polsce ekshumacji ofiar represji z lat 1944-1956 – wizyta przedstawicieli IPN i PTMSiK w Tbilisi

23.04.2014

W dniach 23-26.04.2014 r. na zaproszenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Gruzji odbyła się w Tbilisi wizyta delegacji polskich naukowców. Członkami trzyosobowej delegacji byli przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej: dr hab. Krzysztof Szwagrzyk – pełnomocnik prezesa IPN do spraw poszukiwania nieznanych miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego 1944-1956; dr Rafał Leśkiewicz – dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN oraz przedstawiciel Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu dr n. med. Łukasz Szleszkowski – prezes Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii.

Głównym celem wizyty było podzielenie się doświadczeniami z prowadzonych w Polsce prac poszukiwawczo-ekshumacyjnych w ramach projektu naukowo-badawczego Instytutu Pamięci Narodowej. Ponadto prowadzono rozmowy o kontynuacji współpracy pomiędzy IPN i MSW w zakresie badań archiwalnych. Wizyta była rezultatem spotkania z delegacją gruzińską w dniu 22.05.2013 r., kiedy to Szef Archiwum MSW Gruzji Omar Tushurashvili i Prorektor Akademii Policyjnej w Tbilisi Pridon Diasamidze podczas pobytu w Warszawie obserwowali przebieg II etapu prac ekshumacyjnych na Powązkach Wojskowych. Duże zainteresowanie prowadzonymi przez Instytut Pamięci Narodowej pracami ze strony MSW Gruzji wynika z faktu, że poszukiwania nieznanych miejsc pochówków prowadzone są również w tym kraju. Źródła historyczne mówią o około 10 tysiącach ofiar czystek z okresu Wielkiego Terroru z lat 1937-1939 oraz Powstania Gruzńskiego z 1924 r. Jednak poszukiwania miejsc pochówków nie są w Gruzji tak zaawansowane jak w Polsce. Badania te znajdują się dopiero na wstępnym etapie poszukiwań archiwalnych. Jak dotąd żadne groby ofiar nie zostały odnalezione – stąd duże zainteresowanie pracami prowadzonymi w Polsce, zwłaszcza w zakresie wypracowanej metodologii poszukiwań grobów, jak i sądowo-lekarskich badań szczątków.

Naukowy cel wizyty został zrealizowany poprzez wygłoszenie wykładów przez dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka i dr. n. med. Łukasza Szleszkowskiego. Pierwszy z prelegentów przedstawił historię badań poszukiwawczych grobów z lat 1944-1956 w Polsce, metodykę stosowaną w trakcie poszukiwań zarówno archiwalnych jak i terenowych oraz wyniki dotychczasowe prac prowadzonych w Polsce. Słuchacze mieli okazję zapoznać się z materiałem zdjęciowym z prac ekshumacyjnych prowadzonych na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu, na Powązkach Wojskowych w Warszawie i na terenie Aresztu Śledczego w Białymstoku oraz prac poszukiwawczo-ekshumacyjnych m.in. na terenie Opolszczyzny, Wielkopolski i Dolnego Śląska.

Wykład dr. Łukasza Szleszkowskiego koncentrował się na organizacji i metodyce przeprowadzania oględzin sądowo-lekarskich w czasie masowych ekshumacji szczątków ofiar. Na wykładzie podkreślano trudności, jakie wiążą się z badaniem szczątków ofiar represji z okresu powojennego, w porównaniu z sądowo-lekarskim badaniem szczątków osób o nieustalonej tożsamości, prowadzonym przez Zakłady Medycyny Sądowej na zlecenie prokuratury. Możliwości analizy sądowo-medycznej zależą w dużej mierze od stanu szczątków poddanych oględzinom oraz

od ograniczonej dostępności danych medycznych dotyczących ofiar (np. opis stanu uzębienia). W drugiej części wykładu przedstawiono wyniki badań dotyczących sposobu przeprowadzania w Polsce egzekucji przez rozstrzelanie w latach 1944-1956, co również spotkało się z dużym zainteresowaniem ze strony słuchaczy. Zaprezentowano przypadki egzekucji powszechnie wykonywanych poprzez strzał w tył głowy, jak i nietypowych, polegających na użyciu broni maszynowej.

Pierwsze wykłady odbyły się na Akademii Policyjnej MSW w Tbilisi, gdzie słuchaczami była kadra wykładowców. Kolejne wykłady o tej samej tematyce zostały wygłoszone na Uniwersytecie Ilia (ISU) w Tbilisi i przeznaczone były dla wykładowców, studentów oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, prowadzących poszukiwania nieznanych miejsc pochówków w Gruzji. Końcowym i bardzo interesującym etapem wymiany doświadczeń była wizyta w miejscowości Sartichala, gdzie, jak wskazują badania archiwalne w latach 20., na polu w sąsiedztwie ówczesnej siedziby CzeKa, stracono około 40 osób. Jak dotąd nie były jeszcze prowadzone tam prace poszukiwawcze, ale miejsce to będzie prawdopodobnie pierwszym, gdzie w Gruzji prowadzone będą terenowe prace sondażowe.

Poza podzieleniem się doświadczeniami z prac prowadzonych w Polsce, owocem wizyty w Gruzji było nawiązanie kontaktów z naukowcami z Uniwersytetu w Telawi, Akademii Policyjnej i Institute for Development of Freedom of Information, będące obiecującym początkiem dalszej współpracy na płaszczyźnie zawodowej i naukowej.

Opracował dr n.med.Łukasz Szleszkowski

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wykład na Uniwersytecie Ilia (ISU) w Tbilisi

W miejscowości Sartichala planowane są terenowe prace sondażowe